

УДК 76.03.071 Якутович(477)

Цитування:

Доценко В. Є. Творчість Георгія Якутовича на тлі розвитку української графіки 1960–1980-х рр.: до постановки питання. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 4. С. 243–248.

*Доценко Владислав Євгенійович,
аспірант кафедри
мистецтвознавчої експертизи
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-7976-7770>
Vladdotsenko@ukr.net*

Dotsenko V. (2024). Work of Heorhii Yakutovych in the Context of Development of Ukrainian Graphics in the 1960s-1980s: Before the Question Is Posed. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 243–248 [in Ukrainian].

ТВОРЧИСТЬ ГЕОРГІЯ ЯКУТОВИЧА НА ТЛІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ГРАФІКИ 1960-1980-Х РР.: ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ

Метою статті є дослідження провідних аспектів творчості українського графіка Георгія Якутовича (1930–2000) у період 1960-1970-х років, з акцентом на його внесок у розвиток українського графічного мистецтва. **Методологія дослідження** Методологія дослідження творчості Г. Якутовича базується на застосуванні комплексу методів, серед яких надважливими стали: аналітичний, історико-типологічний, систематизація і синтез. Аналітичний метод спрямований на глибоке опрацювання літератури та джерел, що стосуються історії української графіки та творчого спадку Якутовича. Історико-типологічний аналіз допоміг розглянути мистецькі досягнення майстра у контексті соціально-політичних умов та культурних змін ХХ століття, мистецьких пріоритетів, які сформувались в українській графіці 1960–1980-х рр. Систематизація використовується для впорядкування матеріалу, здійснення його класифікації та окреслює основні етапи розвитку творчості митця. Синтез дав можливість інтегрувати результати досліджень з різних джерел, формуючи комплексне уявлення про творчий шлях митця. **Наукова новизна** статті ґрунтується на комплексному опрацюванні та узагальненні творчості Г. Якутовича в контексті мистецьких, культурних і соціальних процесів в Україні 1960-1980-х років. **Висновки.** Як інтерпретатор і новатор, Г. Якутович створив власну модерністську візуальну мову у друкованій графіці на фольклорні або історичні національні теми, досягаючи складної естетичної та культурної рефлексії, створюючи мистецький синкретизм, у якому символічно-орнаментальні мотиви є носіями культурного коду і колективної пам'яті, сформували нову модель національної ідентичності. У цьому контексті, ілюстрації функціонували як самостійні візуально-нарративні філософсько-символічні системи, що взаємодіяли з текстом. Творча спадщина митця є значущим явищем в українському образотворчому мистецтві, що відображає постійний пошук автором оригінальності та інновацій, які піднесли українську книжкову культуру до нових висот. Його роботи підкреслюють культурне й суспільне значення української графіки епохи шістдесятиництва-дисиденства, сприяють глибокому розумінню еволюції українського графічного мистецтва.

Ключові слова: ксилографія, лінорит, графічне мистецтво, ілюстрація, шістдесятники

Dotsenko Vladyslav, Postgraduate Student, Kyiv National University of Culture and Arts

Work of Heorhii Yakutovych in the Context of Development of Ukrainian Graphics in the 1960s-1980s: Before the Question Is Posed

The purpose of the article is to study the main aspects of the work of Ukrainian graphic artist Heorhii Yakutovych (1930–2000) in the 1960s and 1970s, with an emphasis on his contribution to the development of Ukrainian graphic art. **Research methodology** is based on the use of a set of methods, among which the most important are: analytical, historical and typological, systematisation, and synthesis. The analytical method is aimed at a deep study of literature and sources related to the history of Ukrainian graphics and Yakutovych's creative heritage. The historical and typological analysis helped to consider the artist's creative achievements in the context of the socio-political conditions and cultural changes of the twentieth century, as well as the artistic priorities that were formed in Ukrainian graphics of the 1960s–1980s. Systematisation is used to organise the material, classify it, and outline the main stages of the artist's work. The synthesis made it possible to integrate the results of research from various sources, forming a comprehensive picture of the artist's creative path. **The scientific novelty** of the article is based on a comprehensive study and generalisation of H. Yakutovych's work in the context of artistic, cultural and social processes in Ukraine in the 1960s–1980s. **Conclusions.** As an interpreter and innovator, H. Yakutovych created his own modernist visual language in printed graphics on folklore or historical national themes, achieving a complex aesthetic and cultural reflection, creating an artistic syncretism in which symbolic and ornamental motifs are carriers of the cultural code and collective memory, and formed a new model of national identity. In this context, the illustrations functioned as independent visual and narrative philosophical and

symbolic systems that interacted with the text. The artist's creative heritage is a significant phenomenon in Ukrainian fine art, reflecting the author's constant search for originality and innovation, which brought Ukrainian book culture to new heights. His works emphasise the cultural and social significance of Ukrainian graphics of the Sixties-dissident era, and contribute to a deeper understanding of the evolution of Ukrainian graphic art.

Keywords: woodcut, linocut, graphic art, illustration, sixtiers.

Актуальність теми дослідження. Одним із найяскравіших представників української графіки другої половини ХХ століття є талановитий майстер Георгій Якутович (1930–2000). Як яскравий представник покоління шістдесятників, він став ключовою фігурою у формуванні національної графічної школи. В час, коли Україна прагне віднайти і зміцнити свою культурну ідентичність на глобальній арені, творчість митця постає як дзеркало, в якому відображається багатогранність національної душі. Його роботи не лише технічно досконалі, вони насичені символізмом, сформований на ґрунті фольклорної орнаментики й національного колориту, що робить їх актуальними для сучасних культурних і соціальних контекстів. Його внесок особливо важливий у світлі сьогоденних викликів, коли культурна спадщина стає одним із фронтів боротьби за національну ідентичність і самобутність. Отже, актуальність творчості Г. Якутовича полягає не лише в його художніх досягненнях, а й у глибокому особистісному впливі на українську культуру, мистецтво та суспільство загалом.

Аналіз досліджень і публікацій. Багато мистецтвознавців у своїх дослідженнях присвятили увагу графіці зазначеного періоду, безпосередньо розглядаючи творчість Г. Якутовича, аналізуючи її в контексті загального розвитку української графіки та діяльності шістдесятників. Після появи перших розвідок 1960-х років про творчість митця О. Афанасьєв [1], Ю. Белічко [2], окремі сторінки його доробку залишаються важливою темою мистецтвознавчого дискурсу. Проекти майстра поглиблено вивчали В. Зайцева [3], О. Лагутенко [4], О. Ламонова [5], П. Ліміна [9], О. Спасскова [7].

Мета статті спрямована на дослідження провідних аспектів творчої діяльності українського графіка Г. Якутовича в контексті 1960–1970-х років, з акцентом на його значущий внесок у еволюцію українського графічного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. У другій половині ХХ століття українське мистецтво переживало період значних змін і відкриттів, які суттєво вплинули на розвиток графіки. Період 1960-1970-х років був позначений інтенсивним синтезом художніх надбань попередніх десятиліть та новаторськими підходами, що формували національну

своєрідність українського мистецтва. Час «Хрущовської відлиги» відкрив перед молодими українськими митцями безпрецедентні можливості для пошуків і експериментів, дозволяючи їм представити світу нове бачення українського мистецтва. Саме в цей період сформувалося покоління «шістдесятників» – митців, що активно досліджували нові форми вираження. Вони сміливо відходили від усталених традицій і відкривали нові шляхи для розвитку національного мистецтва.

У 1960-х роках графіка вирвалася на перший план, ставши динамічним простором для експериментів і новаторства, де художники, обмежені цензурою в живописі, могли розгорнути свою фантазію. Особливо це стосувалося книжкової та дитячої ілюстрації, яка дозволяла уникнути тиску соцреалізму. Графіка стала ідеальним інструментом для втілення нових ідей, і саме через неї шістдесятники, відкидаючи штампи традиційного мистецтва, проклали дорогу до нових мистецьких течій.

У сфері графіки молоді художники обирали шлях «...позначений активними пошуками нових форм художнього оздоблення книжки, духом новаторства, пошуками національної своєрідності образної мови, сприйняттям книжки як підпорядкованого законам архітектоники єдиного художньо-поліграфічного організму» [3, 67]. Ці новаторські тенденції найбільш яскраво проявилися у творчості Г. Якутовича, який працював поряд з такими графіками-шістдесятниками, як: С. Адамович, А. Базилевич, Г. Гавриленко, В. Ламах та іншими. Адже саме композиції Г. Якутовича щоразу демонстрували переплетення класичні традицій й новаторських підходів, що створює унікальний сплав технічної досконалості та глибокої філософської змістовності. На формування авторської манери вплинув і вибір технічних прийомів: «В його роботах, можливо, найрельєфніше і найраніше у повоєнному мистецтві проявилася нарбутівська тенденція до органічної комплексної стилістичної узгодженості всіх елементів оформлення та ілюстрування книги як єдиного пластичного ансамблю, суголосного зі змістом та стилістикою літературного твору». [1, 152]

Молода генерація графіків рішуче відкинула звичні техніки попереднього періоду

(особливо в їхньому академічному втіленні), серед яких домінували літографія та малюнок тушшю. На зміну цим «традиційним» технікам приходять: ліногравюра, ксилографія а пізніше – офорт. Саме ці техніки активно використовував у своїй творчості Г. Якутович, хоча він не був першовідкривачем у їх застосуванні. Проте Г. Якутович став одним із перших майстрів, які сміливо експериментували з цими техніками, і, безсумнівно, досягнув у цьому найбільших успіхів. Мало хто з його сучасників може похвалитися такою кількістю відзнак, нагород і суспільного визнання, як він.

Мистецтво 1960-х рр. перебувало в тісних рамках соцреалізму, де доступ до світових тенденцій був суттєво обмежений, за винятком класичного мистецтва. У всесоюзному масштабі відбувалися виставки і прогресуючою на той момент була балтійська школа графіки. З настанням «відлиги» прийшли короточасні, але кардинальні зміни, серед яких важливим стало розширення інформаційного простору та поступове відкриття культурних і художніх досягнень Заходу для радянських громадян. Ідеологічно новий підхід мав на меті вільну суперечку між представниками радянського та західного мистецтва, оскільки організатори цих процесів були переконані в правоті соціалістичної моделі.

Характерною особливістю для митців-шістдесятників є звернення до так званих «національних мотивів», а творчість Г. Якутовича взагалі особливо пронизана національними елементами. Тема народного мистецтва на ті часи була не лише актуальною, але й політично складною та часто трагічною. У радянському контексті фольклорне і національне мистецтво часто стикалися з жорстким контролем і переслідуванням. Однак, з початком «хрущовської відлиги» розпочинаються нові тенденції, зумовлені тимчасовим ослабленням ідеологічного тиску на культуру, в тому числі національну: «Показовішим для мистецтва «відлиги» та 1960-х років в Україні загалом з цього погляду стало звернення до традицій народного мистецтва, що, з одного боку, віддзеркалювало новий сплеск культурницької ідеології національного Відродження, з другого – відображало пошуки «сучасного національного стилю» [6, 70]. Як зазначали Ю. Белічко, а пізніше О. Ламонова, молоді художники з ентузіазмом звернулися до глибин народного мистецтва та української старовини, ретельно досліджували спадщину графіків 1920–1930-х років, активно реконструювали і трансформували в своїй творчості

бойчукістські концепції. Використовували досвід мексиканської графіки та знаходились під впливом творчості В. Фаворського, вони створювали нову мистецьку мову, в якій інноваційні ідеї органічно інтегрувались з національними традиціями. [2, 13; 5, 10].

Усе вищезазначене Г. Якутович сповна втілює у своїй творчості, і його перша робота, що відображала новаторські пошуки, була аспірантською — ілюстрації до повісті Михайла Коцюбинського «Фата моргана» (1957). Використання техніки лінориту, яка відзначається своєю гостротою та лаконічністю, дозволило відобразити глибокий зміст повісті в особливо виразний спосіб. Монументальність образів та контраст між чорним і білим допомогли відтворити атмосферу сильного драматизму та внутрішньої напруги, що підсилює емоційний ефект відображених сцен. У своєму дослідженні ілюстрацій Г. Якутовича та В. Єфименка (1973), О. Спаськова підкреслила, що, незважаючи на індивідуальні художньо-технічні манери кожного з них, обидва художники фокусувались на розкритті духовного виміру персонажів повісті, демонструючи подібність у своєму трактуванні образів. [7, 290]. Подібний принцип ми можемо побачити і в ілюстраціях М. Стороженка (1977). Між тим, в ілюстраціях Г. Якутовича до повісті М. Коцюбинського яскраво проявляється не лише глибоке розуміння академічної школи, але й власне бачення втілення образів літературних текстів у композиційних побудовах.

Схожість між ілюстративними та станковими серіями, створеними в період 1960–1970-х років, не слід розглядати як простий акт наслідування чи повторення. Навпаки, художники відтворювали власне унікальне бачення, хоча нерідко використовували схожі техніки та принципи, що були притаманні їхнім попередникам або сучасникам. За кожним митцем стоїть не лише його індивідуальна майстерність, але й колективний інтелектуальний та художній обмін з колегами, який живив ідеї та надихав на нові форми вираження. Це середовище не було ізольованим, а представляло собою динамічну мережу взаємовпливів і спільних рефлексій, у межах яких індивідуальне перепліталось з колективною енергією.

Ілюстрації Г. Якутовича до драматичних поем Івана Кочерги «Ярослав Мудрий» та «Свіччине весілля» (1963) – це не просто графічний супровід, а своєрідний візуальний діалог із текстом, що розкриває його глибинні символічні сенси. І. Кочерга в своїх творах торкнувся складних тем патріотизму,

моральних принципів і боротьби за людську гідність, занурюючи читача у велич історичних подій. Г. Якутовичу вдалося не тільки передати дух і атмосферу минулих епох, а й зробити їх співзвучними сучасному глядачу. Його майстерність у відтворенні епох і образів відзначили науковці В. Афанасьєв та Ю. Белічко, звертаючи увагу на здатність художника гармонійно поєднувати історичну достовірність із символічним осмисленням [1, 54; 2, 29].

У 1960-х роках українські митці мандрували в Карпати у пошуках творчих інтенцій, спричинених унікальною атмосферою місцевих ландшафтів. Величні пейзажі цього регіону, місцева архітектура, побут, разом з яскравими народними костюмами стали новим натхненням для глибшого розуміння української традиційної культури. Карпати перетворилися на символ автентичності, де збереглися національні традиції у їхній первозданній формі. Митці, такі як С. Караффа-Корбут, З. Кецало, В. Масик, М. Митрик, Г. Смольський, Г. Якутович та інші, глибоко відчули нерозривний зв'язок місцевого населення з природою та їхніми багатовіковими традиціями.

Г. Якутович поступово заглиблювався в образний світ Карпат через відтворення жанрових сцен з життя горян, що виразно віддзеркалилося у його ранніх станкових роботах, таких як «Аркан» (1959), «Плотогони» (1960) та «Є у мене топір, топір...» (1963). Художник демонстрував глибокий інтерес до місцевих народних легенд і фольклору, що знайшло вираження у його ілюстраціях до книги «Як Довбуш карав панів» (1960). Цей етап творчого становлення митця став ключовим не лише у його розумінні культурної специфіки та міфології Гуцульщини, але й заклав міцне підґрунтя для подальших експериментів зі стилістикою, що відобразилось в ілюстраціях до повісті Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків» (1966).

Праця над твором є окремим феноменом не лише в українському графічному мистецтві, але й у кінематографі, оскільки Г. Якутович був художником-постановником в однойменному фільмі Сергія Параджанова за мотивами повісті М. Коцюбинського. Ґрунтовний аналіз проекту провела П. Ліміна у своєму виданні «Як у Тіні. Георгій Якутович як ілюстратор книги «Тіні забутих предків» [9]. В ньому і висвітлено взаємовплив кіно та графіки: «Для Якутовича шляхом до розуміння як передати динаміку образу героя став власне фільм, який за своєю природою спирається на змінність провідної лінії...Персонажі більше не мають бути

«цілісними», їхня роль стає фрагментальною, що чудово корелюється із загальним настроєм втрати індивідуальності цих героїв, їхнім злиттям з масами». [9, 75-76]

Ілюстрації Г. Якутовича до повісті Коцюбинського представляють собою не просто візуальне відображення тексту, а глибоке осягнення ідей та змісту закладених самим М. Коцюбинським. Художник не обмежується простим відтворенням сюжетних ліній, а проникає в глибинні філософські та світоглядні шари твору, де містика і реальність гармонійно співіснують. Гуцульський світогляд, вкорінений у первісному, майже язичницькому сприйнятті світу, стає ключем до розуміння цього переплетіння, відображаючи глибинну єдність людини і природи, їх органічну взаємодію та взаємозалежність. У ілюстраціях митця реальність зливається з містикою, відкриваючи простір для глибокого осмислення як зовнішніх подій, так і складної природи людських почуттів. Особливо яскраво це відчувається у трактуванні трагічної любові Івана та Марічки, що спонукає до роздумів про «шекспірівську» драму, де постає проблематика життя і смерті. Межі між персонажами і їхнім світом, як і між міфом і реальністю, стають майже невидимими. Мабуть, саме тому митець обрав ксилографію, адже тут основою є штрих, а не пляма, як це можна спостерігати, наприклад, у «Фата Моргані». Замість цього, зображення ніби огорнуті димкою, яка нагадує магічний туман, що спускається з карпатських вершин. Цей ефект надає ілюстраціям загадковості та створює відчуття ілюзорності, так що межа між видимим і прихованим стає надзвичайно тонкою.

Тож можемо спостерігати, що «Тіні забутих предків» стали для Георгія Якутовича переломною точкою в його творчому розвитку. Вони ознаменували перехід митця від позиції художника-академіста, загартованого в рамках соцреалізму, до майстра-новатора, який активно наслідував мистецькі практики українських авангардистів 1920-1930-х років.

Згодом за подібними принципами, сплітаючи мову символів, сторених із архаїчних мотивів, Г. Якутович втілює свої бачення у ілюстраціях до повісті Івана Франка «Захар Беркут» (1972). Використовуючи техніку офорту та резерважу, він досягає унікальної фактури, яка надає його творам глибокої емоційної і символічної значущості. Образи, що немов виринають з темряви, не лише відображають історичні події, але й перетворюються на живу легенду, вбираючи в себе глибинні архетипи колективної пам'яті. Графіка митця, схожа на древні петрогліфи,

функціонує як міст між минулим і сучасністю. У кожному штриху і кожній лінії живе дихання часу, що нагадує нам про вічні цінності боротьби та сили духу, закарбовані у пам'яті нашого народу.

Графічний доробок Г. Якутовича, як ілюстратора дитячої літератури, зокрема казок, поглиблено аналізується в статті О. Харченко [8, 65–66]. У 1960-1970- рр. художник серед іншого проілюстрував твори: «Про бідного парубка й Марка багатого» та «Казка про липку і зажерливу бабу» виданих «Веселкою» (1961), «Золотий олень» Д. Павличка (1970), «Карби. Чічка. Злодія зловили» М. Черемшини (1976). У них він майстерно переосмислює українське народне мистецтво та традиції старовинної гравюри, створюючи не просто ілюстрації, а цілісний візуальний світ. Його графічні образи вражають монументальністю і виразністю, вони ніби пульсують життям народних легенд, наповнюючи сторінки соковитими, живими картинами. Особливо це помітно в ілюстраціях до казок, які самі по собі є ключовим жанром українського фольклору, що відображає багатий світ культури і традицій народу. Як зазначив Ю. Белічко: «Вперше після Г. Нарбута і В. Кричевського в українській книжковій графіці в трактуванні казкових сюжетів замість фантастичної еkleктики з'явилася історично правдива, побудована на глибокому знанні вітчизняної культури образна розповідь» [2, 28].

Фольклор відіграє суттєву роль у становленні національних мистецтв і літератури багатьох народів СРСР, слугуючи джерелом не лише натхнення, а й ідентичності. У різних республіках виявлявся глибокий і всебічний інтерес до усної та пісенної народної творчості, що збагачувало культурний контекст на рівні всієї держави. Водночас Г. Якутовича можна сміливо визнати одним із яскравих знавців і віртуозних інтерпретаторів народного фольклору та історичного епосу. Його особлива пристрасть до епічної спадщини вилилася в створення яскравих ілюстрацій до збірки оповідань за мотивами українських народних дум "Козак Голота" Марії Пригари (1966). Він не лише оживив ці тексти, але й вдихнув у них нове, глибше звучання, майстерно поєднуючи народні мотиви зі своїм унікальним художнім баченням. Образ козака-бандуриста Голоти, народного месника і борця за свободу, у його творчості тісно перегукується з іконічним народним типом козака Мамає синтезуючи архетип народного героя – сильного, мудрого, незламного. Ілюструючи для дітей українські народні думи, митець шукав образні рішення, які б передали юному читачеві глибину й високу поетичність народної творчості.

Ілюстрації Г. Якутовича до «Слова про Ігорів похід» (1977) стали знаковими в українському мистецтві, отримавши високу оцінку та вирізняючись серед численних творчих спроб інших митців. Використовуючи техніку офорту та акватинти, в них втілено складну філософську та емоційну глибину, надаючи середньовічному поетичному тексту нове, актуальне звучання та багатогранне значення. Зосереджуючись на внутрішньому і духовному світі літопису, митець майстерно відтворює його символічну структуру. Натомість ілюстрації попередників В. Єфименка, В. Лопати, та В. Фаворського вирізняються суто оповідним характером. Натомість герої втіленні Г. Якутовичем це не просто історичні постаті, а метафоричні та алегоричні образи. Одна з ключових метафор у його роботах — образ сонця. Чорне сонце символізує зловісні події й трагічні випробування, які випадають на долю Ігорового війська. Водночас біле сонце, що постає за постаттю Ярославни, є символом надії та відродження.

Праця над літописом «Повісті минулих літ» (1981) ніби підсумовує весь попередній досвід, накопичений в етапних роботах («Ярослав Мудрий» та «Слово про похід Ігорів»). Художник усвідомлено акцентував на точному та досконалому художньо-технічному виконанні, з чітким оповідним характером, що зумовлено самою природою історичного тексту, в якому відчувається глибока вага минулого. Художник використовує численні вставки, композиція і візуальна структура яких вочевидь натхненні середньовічною мініатюрою. Проте художник не обмежився відтворенням виключно канонічної ілюстрації тієї епохи, оскільки це могло б призвести до втрати індивідуального вираження. Натомість ілюстратор сформував своє враження, спираючись на текст та зображальні пам'ятки минулого, що дозволило створити унікальний стиль, який відображає глибину і складність теми, дух епохи.

Наукова новизна дослідження творчості Г. Якутовича полягає в комплексному переосмисленні його художньої спадщини як ключового елемента формування національної графічної традиції, акцентує увагу на фольклорних і народних мотивах у його творчості в контексті культурних і соціальних процесів України 1960–1970-х років, що сприяє заповненню прогалів в існуючих знаннях про його внесок у графічне мистецтво та відкриває нові горизонти для розуміння еволюції українського графічного мистецтва.

Висновки. Працюючи в умовах двох різних за атмосферою періодах – відлиги і

застою, Г. Якутович як митець формувався не лише як інтерпретатор цієї спадщини, але і як новатор, який створив новий образотворчий дискурс, переосмислюючи фольклорні теми через призму модерністської візуальної мови, що дозволило йому досягати складної естетичної та культурної рефлексії, актуальної для свого часу. Його ілюстрації вийшли за межі традиційної функції художнього супроводу, перетворившись на самостійні візуально-нарративні системи, які не просто доповнювали текст, а й взаємодіяли з ним, створюючи нові значення та емоційні контексти. Творча спадщина Сьогодні Г. Якутовича залишається одним із найбільш значущих постатей в українському образотворчому мистецтві, що відображає характерні ознаки графіки: постійний пошук оригінальних засобів виразності, інтенсивний розвиток форми та неухильне прагнення до інновацій, які зробили графіку даного періоду провідним напрямком образотворчого мистецтва. Крім того, його ілюстрації підносять українську книжкову культуру до нових висот, втілюючи органічний синтез між зображенням, текстом і загальним книжковим ансамблем, що акцентує культурне значення української графіки епохи шістдесятників. Ці елементи свідчать про глибоку значущість творчості Г. Якутовича для розуміння еволюції української графіки та її непересічного місця в культурній спадщині країни.

Література

1. Афанасьев В. А. Українське радянське мистецтво в 1960–1980-х рр.: Нариси з історії українського мистецтва. Київ : Мистецтво, 1984. 224 с.
2. Белічко Ю. В. Георгій Якутович. Київ : Мистецтво, 1968. 94 с.
3. Зайцева В. Нові художньо-естетичні засади творчості українських графіків періоду "хрущовської відлиги". *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2019. № 4. С. 66–69.
4. Лагутенко О. Українська графіка ХХ століття: навч. посібник Київ : Грані-Т, 2011. 184с.
5. Ламонова О. Київська книжкова графіка кінця 50-х – початку 70-х років ХХ ст. (тенденції розвитку, стилістика, майстри): автореф. дисертації канд. мист.: 17.00.05. Харків: Харківська держ. академія дизайну і мистецтв, 2005. 34 с.
6. Склярєнко Г. Українське мистецтво другої половини ХХ століття: регіональні проблеми і загальний контекст (частина перша). *Студії мистецтвознавчі*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2009. № 1(25). С. 67–78.
7. Спасскова О. П. Художня інтерпретація образів повісті М. Коцюбинського "Тіні забутих предків" у графіці Г. Якутовича та В. Єфименка. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції* : матеріали III Міжнародного конгресу. Полтава, 2015. С. 285–290.
8. Харченко О. М. Дизайн оформлення української дитячої книги на прикладі казок. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2010. № 1. С. 63–66.
9. Як у Тіні. Георгій Якутович як ілюстратор книги «Тіні забутих предків». / упор.: П. Ліміна, П. Гудімов. Київ : Артбук, 2017. 184 с.

References

1. Afanasiev, V. A. (1984). Ukrainian Soviet Art in the 1960s-1980s: Essays on the History of Ukrainian Art. Kyiv [in Ukrainian].
2. Belichko, Y. V. (1968). Heorhii Yakutovych. Kyiv [in Ukrainian].
3. Zaitseva, V. (2019). New Artistic and Aesthetic Principles of Creativity of Ukrainian Graphic Artists of the Khrushchev Thaw Period. *Musical Art in Educational Discourse*, 4, 66–69 [in Ukrainian].
4. Lahutenko, O. (2011). Ukrainian Graphics of the 20th Century. Kyiv [in Ukrainian].
5. Lamonova, O. (2006). Kyiv Book Graphics of the Late 50s – Early 70s of the 20th Century. Development Trends, Stylistics, Masters. *Brief Candidate's Thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Skliarenko, H. (2009). Ukrainian Art of the Second Half of the XXth Century: Formalism vs Nonformalism, Conformism vs Nonconformism. *Researches of Fine Arts*, 1 (25), 67–78 [in Ukrainian].
7. Spasskova, O. P. (2015). Artistic Interpretation of the Images of M. Kotsiubynskyi's novel "Shadows of Forgotten Ancestors" in the Graphics of H. Yakutovych and V. Yefymenko. *Ethnodesign in the Context of Ukrainian National Revival and European Integration*, 285–290 [in Ukrainian].
8. Kharchenko, O. (2010). Design of Ukrainian Children's Book on the Example of Fairy Tales. *Bulletin of Kharkiv State Academy of Design and Arts*, 1, 63–66 [in Ukrainian].
9. Limina, P., & Hudimov, P. (2017). Like a Shadow. Heorhii Yakutovych as the Illustrator of the Book "Shadows of Forgotten Ancestors". Kyiv [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 10.10.2024
Отримано після доопрацювання 12.11.2024
Прийнято до друку 20.11.2024*